

RAHANDUSMINISTEERIUM

Vesiniku ümarlaud

Mari Lahtmets

25.04.2024

Kliima- ja energiaeesmärkidele suunatud tegevuste rahastamisest: laiem taust

Kliima- ja energiapoliitika sihtide suunas liikumisel, selleks tegevuste kavandamisel ja elluviimisel osalevad kõik sektorid:

- erasektor
- avalik sektor
- mittetulundussektor / vabakond

tegevuste elluviijad osalevad ka nendega seotud kulu katmisel

Avaliku sektori poolse kaasrahastamise kavandamisest: mõned lähtekohad

- Avaliku sektori panus ja tegevus saab üksnes toetada, kindlasti mitte asendada teiste sektorite tegevust ja panust
- Seotud eelarveperioodidega ja eelarvete koostamise aluseks olevate protsesside-kriteeriumidega
- Ei tea ühtki avaliku sektori poolset rahastamisallikat (sh rahvusvahelisi organisatsioone või riike), kus oleks piisavalt vahendeid kõigi oluliste vajaduste katmiseks >> vajadus lähtuda prioriteetidest, seada kriteeriume, püüda „lüüa mitu kärbest ühe hoobiga“
- Üldjuhul on avaliku sektori toetuse üheks eelduseks tegevuste elluviija (toetuse saaja) omapanus

Avaliku sektori poolse kaasrahastamise kavandamisest: raamistik

- EL eelarvega seotud vahendid kavandatakse eelarveperioodi(de) lõikes:
  - käimas on 2021-2027 eelarveperiood (2021+),
  - 2025.a algab eeltöö 2028+ perioodiks
- 2021+ perioodi EL fondide kasutuse õigusraamistik on jõustunud: fondide lõikes on sätestatud eesmärgid, toetatavad tegevused (kulud), nn abikõlblikkus jmt
- 2021+ Eesti kavandatavate EL fondide kasutuse alusdokumendid praeguseks jõustunud: meetmeid-tegevusi saab toetada neis sätestatu alusel
- EL kesksete fondide kasutus üldjuhul taotlusvoorude alusel
- Riigieelarve muude tuludega seotud võimaluste kavandamisel lähtutakse mh EL majandusjuhtimise raamistikust (sh keskvalitsuse eelarvepositsioonist - tulude-kulude vahe sihttasemetest)

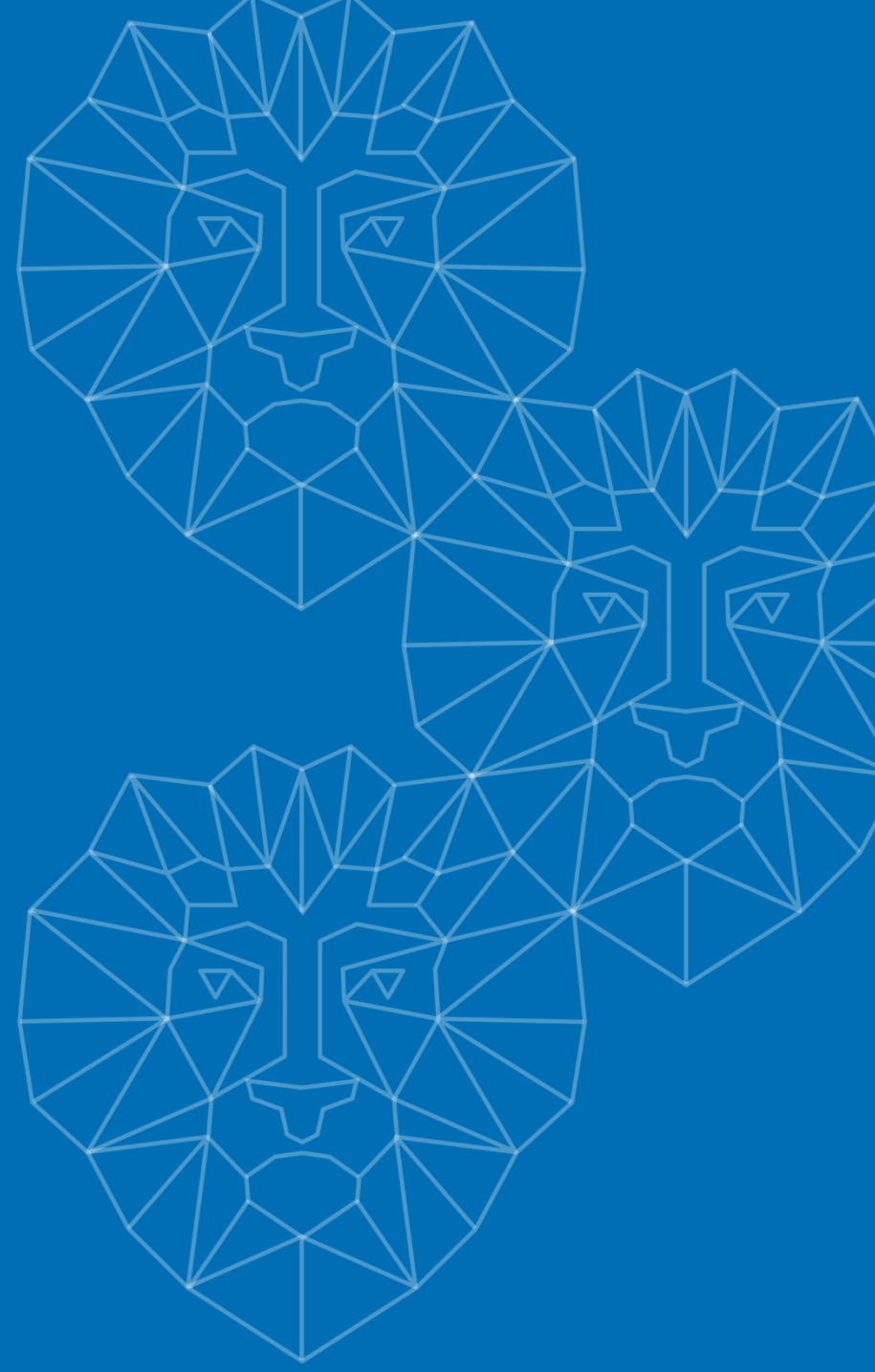
Märksõnu rahvusvahelistel finantsturgudel toimuvast

- Nn kestliku rahastamise (sustainable financing) protsessis on kokku lepitud alused/põhimõtted, et rahastajad (investorid, pangad jt) saaksid jälgida ja võrrelda, milline osa nende vahendatavast rahamahust on suunatud nn roheliste eesmärkide saavutamisele („kestliku rahastamise taksonoomia“) – seotud mh roheliste võlakirjade teemaga
- Mitme rahvusvahelise panga laenupoliitikate uuendamisel eelistatakse panustamist energiatõhususe ja taastuvenergia arendamisse, mitmed on seadnud kliima-energiaeesmärkidega seotud investeeringute osakaalu sihttasemed oma laenuportfellis, mitmel on välistatud laenude vahendamine fossiilenergia kasutusega seotud projektideks
- Rahvusvaheliselt kokku lepitult, energiahindade tõusu jmt mõjul on (kliima- ja) energiaeesmärkidesse panustavate projektide tasuvus pigem paranenud > see on aidanud parandada laenude kättesaadavust
- Turutõrgete korral saab nt käendusi taotleda InvestEU osade raames, [InvestEU rakenduspartnerite](#) kaudu)

Näiteid EL eelarvega ja EL CO2 kauplemissüsteemiga seotud vahenditest, millest toetatakse kliima- ja energiapoliitika eesmärkidega seotud tegevusi:

- EL struktuurivahendite toetusega meetmed:
  - Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)
  - Ühtekuuluvusfond (ÜF)
  - Õiglase Ülemineku Fond (Ida-Virumaal)
- Taaste- ja vastupidavusrahastu (RRF) toetusega meetmed
- ÜPP strateegiakava meetmed
- Euroopa Horisoni raamprogrammi osad (teadus-innovatsioon)
- LIFE programm
- Euroopa ühendamise rahastu (CEF) (transpordi-, energia- ja digiosa)
- InvestEU (käenduste taotlemiseks nn turutõrke korral, EL eelarve tagatise toel)
- Moderniseerimisfond (programmide raames)
- Innovatsioonifond (keskse taotlemisega, lähem info nt KIKi kaudu)

Näiteid 2021+ perioodi toetustest

Euroopa Liit
Euroopa struktuuri-
ja investeerimisfondid

Eesti
tuleviku heaks

TOETATAVAD VALDKONNAD

Inimestele lähedasem Eesti

EUROOPA REGIONAALARENGU FOND 193 MLN €

- Linnapiirkondade arendamine
- Regionaalne ettevõtlus ja kohalikud avalikud teenused

Sotsiaalsem Eesti

EUROOPA REGIONAALARENGU FOND 168 MLN €
EUROOPA SOTSIAALFOND+ 514 MLN €

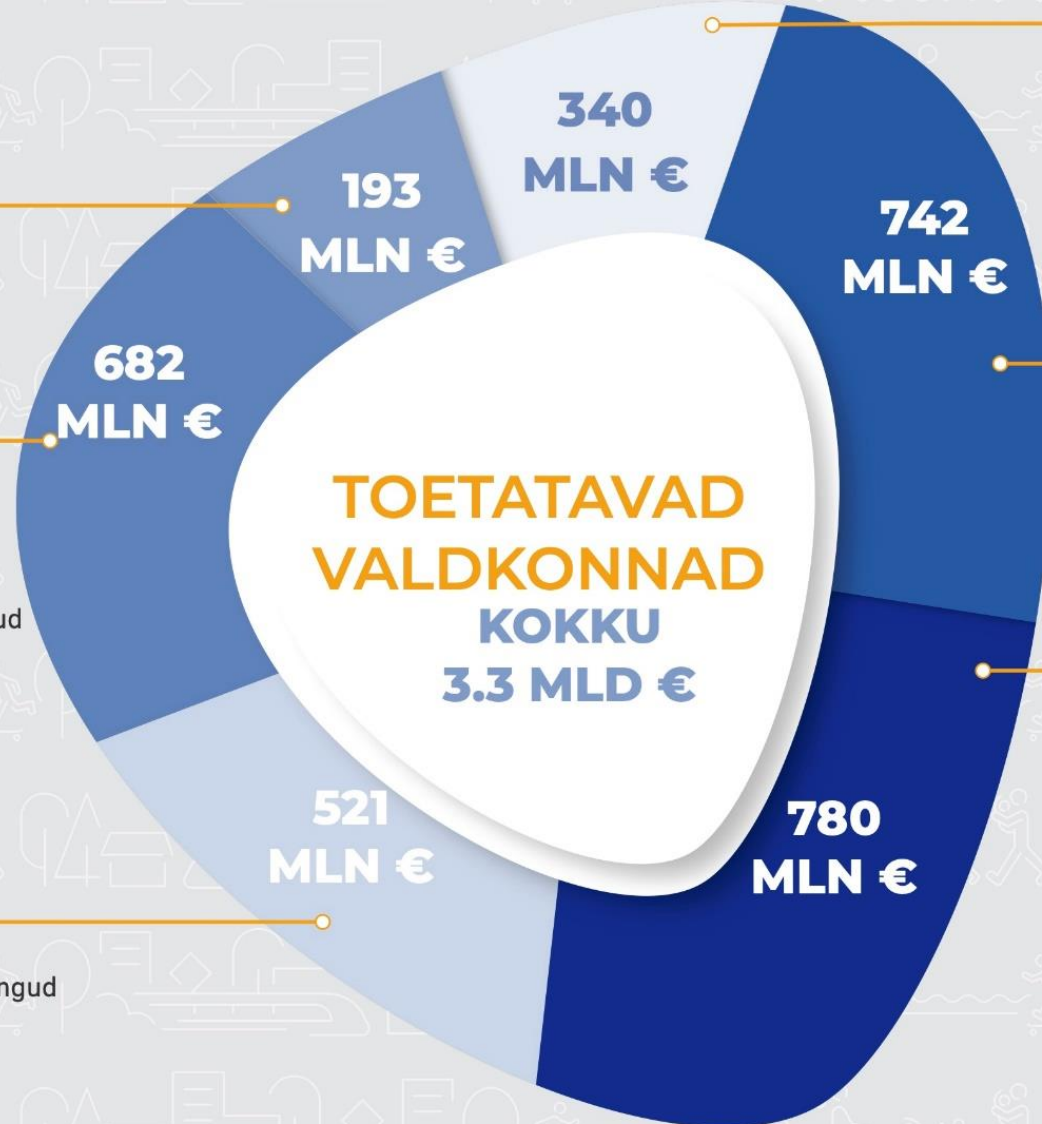
- Õppe seostamine tööturu vajadustega, elukestev õpe
- Põhikoolivõrgu korrastamine
- Sotsiaal ja tervishoiu taristu investeeringud
- Pikaajalise hoolduse korraldus
- Eesti keel ja lõimimine
- Lapsed ja noored
- Enim puudust kannatavad inimesed
- Töövõimereform II ja terviseedendus
- Tööhõive

Ühendatum Eesti

ÜHTEKUULUVUSFOND 521 MLN €

- Keskkonnasäästliku transpordi investeeringud
- Maateetranspordi investeeringud
- KOV kergliiklusteed

Toetuste summad on ilma tehnilise abita.

Õiglase üleminek

ÕIGLASE ÜLEMINEKU FOND 340 MLN €

Majanduslike ja sotsiaalsete tagajärgede leevendamine piirkondades, mida kliimaneutraalsusele üleminek mõjutab kõige rohkem:

- Mitmekesine ja nutikas ettevõtluse areng
- Atraktiivne elukeskkond

Nutikam Eesti

EUROOPA REGIONAALARENGU FOND 742 MLN €

- Innovatsioonivõimekuse kasvatamine
- Teadusvõimekuse kasvatamine
- VKEde konkurentsivõime suurendamine
- E-riigi arendamine
- Kiire internet

Rohelisem Eesti

EUROOPA REGIONAALARENGU FOND 541 MLN €
ÜHTEKUULUVUSFOND 239 MLN €

- Energiatõhususe suurendamine
- Säästlik energiatarbimine, taastuvenergia
- Kliimamuutustega kohanemine ja valmisoleku tõstmine
- Ringmajandus ja roheinnovatsioon
- Suuremate linnapiirkondade säästev liikuvus

Eesti 2035

Demokraatlik ja turvaline riik, kus säilib ja areneb rahvus, keel ja kultuur.

ÜHTEKUULUVUSPOLIITIKA FONDIDE RAHASTAMISKAVA

EUROOPA REGIONAALARENGU FOND

541 MLN €

ÜHTEKUULUVUSFOND

239 MLN €

*TOETUSE SUMMA ILMA TEHNILISE ABITA

ROHELISEM EESTI

**780
MLN €**

**396
MLN €**

EUROOPA REGIONAALARENGU FOND / ÜHTEKUULUVUSFOND

Energiatõhususe suurendamine

Korterelamute rekonstrueerimine, tervishoiuasutuste energiatõhususe suurendamine

**35
MLN €**

EUROOPA REGIONAALARENGU FOND

Säästlik energiatarbimine, taastuvenergia

Katelseadmed, biometaan kasutuselevõtu soodustamine

**143
MLN €**

EUROOPA REGIONAALARENGU FOND / ÜHTEKUULUVUSFOND

Kliimamuutustega kohanemine ja valmisoleku tõstmine

Päästevõimekus, sadeveesüsteemid, üleujutusriskide vähendamine, sadamate akvatooriumi kaitse, elupaikade taastamine. Keskkonna-, ilma- ja tugisüsteemide arendamine, linnade elurikkuse parendamine.

**111
MLN €**

ÜHTEKUULUVUSFOND

Ringmajandus ja roheinnovatsioon

Ringmajanduspõhised tootmismudelid, ohutu materjaliringlus, ettevõtete ressursitõhusus, jäätmekäitluse infrastruktuur

**96
MLN €**

EUROOPA REGIONAALARENGU FOND

Suuremate linnapiirkondade säästev liikuvus

Tallinna trammiliiklus; jalgrattateed, pargi&reisi, hoiukohad, reaalarjatablood (Tallinn, Tartu, Pärnu)

ÜHTEKUULUVUSPOLIITIKA FONDIDE RAHASTAMISKAVA

ÜHTEKUULUVUSFOND

521 MLN €

* TOETUSE SUMMA ILMA TEHNILISE ABITA

ÜHENDATUM EESTI

**521
MLN €**

**342
MLN €**

ÜHTEKUULUVUSFOND

Keskkonnasäästliku transpordi investeeringud

Raudteede arendamine ja rekonstrueerimine
(sh Rail Balticu liini Tallinn-Ikla kohalikud peatused);
raudtee elektrifitseerimine

**159
MLN €**

ÜHTEKUULUVUSFOND

Maateetranspordi investeeringud

TEN-T maanteed ehitus ja rekonstrueerimine
(2+1/2+2 Tallinn-Tartu, Tallinn-Narva, Tallinn- Pärnu)

**20
MLN €**

ÜHTEKUULUVUSFOND

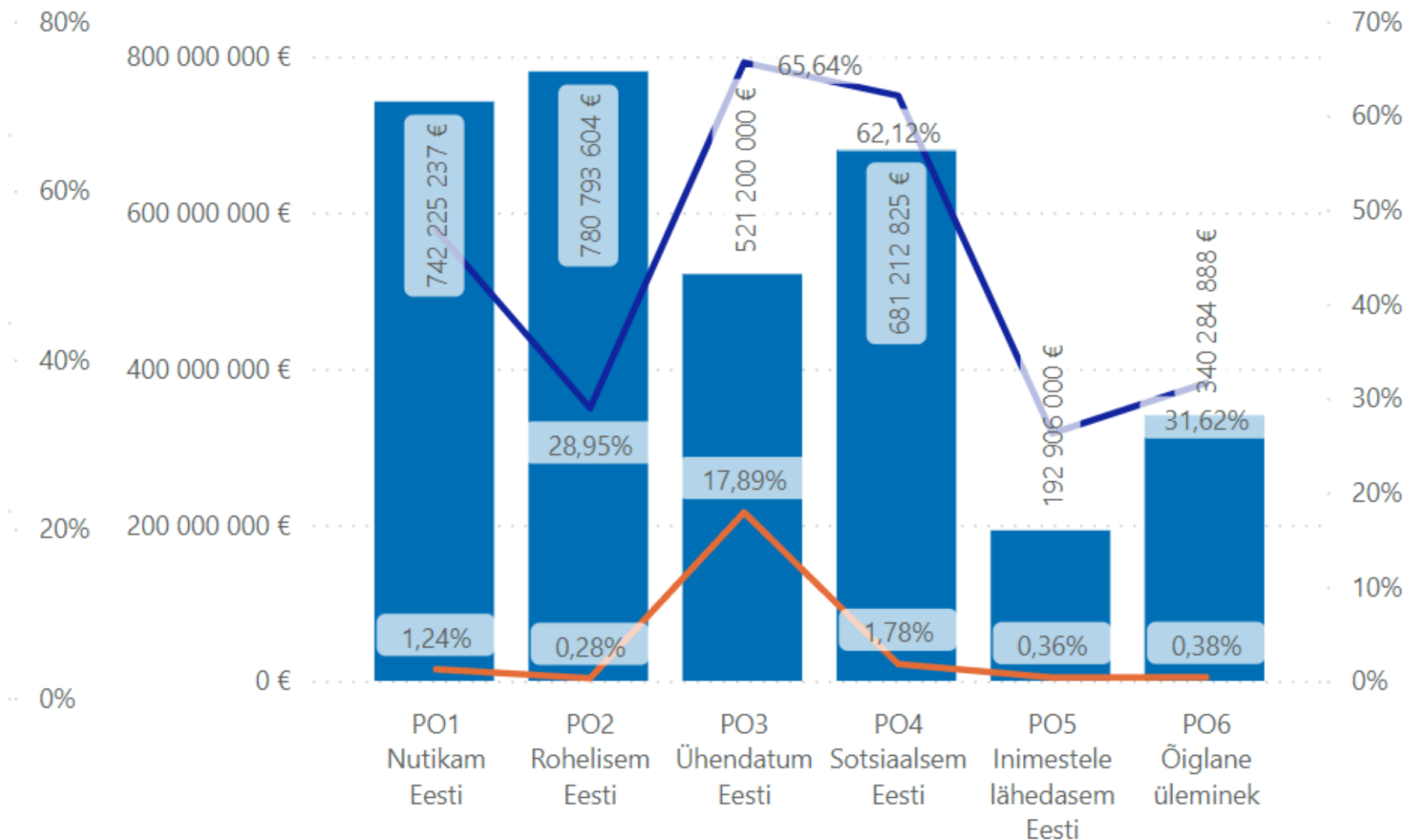
KOV kergliiklusteed

KOV kergliiklusteede arendamine väljaspool Tallinna, Tartu ja Pärnu
linnapiirkondi

Struktuurifondide 2021-2027 perioodi toetused

Rakendamise edenemine poliitikaeesmärkide lõikes

● Eelarve EL osalus ● Võetud kohustuste % eelarvest ● Väljamaksete % eelarvest

Maht- **953** mln €
863 mln / RRF
90 mln REPowerEU

8 valdkonda

45 meedet, sh
17 reformi
28 investeeringut

134 tulemust

Roheinvesteeringud
59%

Digi-investeeringud
24%

Rahastanud Euroopa Liit
NextGenerationEU

Eesti
tuleviku heaks

Eesti 2035

82 MLN €

TERVISHOID, SOTSIAALKAITSE

72 mln € Viljandi Tervikumi rajamine

10 mln € Noorte tööpuudust vähendavad
tööturumeetmed

198 MLN €

ENERGEETIKA JA ENERGIATÖHUSUS

76 mln € Kortterelamute ja väikeelamute
energiatõhususe suurendamine

55 mln € Energeetika investeeringud
taastuvenergia osakaalu kasvatamiseks

67 mln € Avamere tuuleparkide arendamine

116 MLN €

ETTEVÕTETE DIGIPÖÖRE

73 mln € Majanduse digipöörde toetamine

33 mln € Ettevõtete konkurentsivõime
toetamine välisurgudel

10 mln € Digipööret toetavate oskuste
arendamine

255 MLN €

ETTEVÕTETE ROHEPÖÖRE

100 mln € Ettevõtete rohefond

8 mln € Rohetehnoloogiate arenguprogrammid

53 mln € Ressursitõhusate rohetehnoloogiate
kasutuselevõtt

9 mln € Tootmisettevõtte ärimudeli toetus

50 ml € Vesiniku terviktehnoloogiate
kasutuselevõtu edendamine

15 mln € Rohepööret toetavate oskuste
arendamine

20 mln € Varustuskindluse investeeringute
toetusmeede

TAASTE- JA VASTUPIDAVUS- RAHASTU (RRF)

953 MLN €

90 MLN €

REPowerEU

32 mln € Taastuvenergia arendamise kiirendamine

38 mln € Taastuvenergia tootmise võrku
integreerimise võimekus

20 mln € Biogaasi ja biometaanitootmise
ja kasutamise suurendamine

121 MLN €

DIGIRIIK

43 mln € Riigi IT-baasteenuste reform: töökoha- ja
servermajutusteenuste ümberkorraldamine
digiriigi kestlikkuse tagamiseks

50 mln € Avalike digiteenuste reform: ettevõtjatele
ja kodanikele riigi teenuste muutmine sünd-
muspõhiseks, proaktiivseks ja kõnekrati abil
kasutatavaks

24 mln € Viimase miili netiühenduse
kättesaadavuse tõstmine

4 mln € Rahapesu andmebüroo IT-investeeringud

91 MLN €

SÄÄSTLIK TRANSPORT

18 mln € Multifunktsionaalne töölaev

31 mln € Rail Baltic viaduktide ehitus

37 mln € Tallinna Vanasadama
trammiliini rajamine

5 mln € KOVide kergliiklusteed

ETTEVÕTETE ROHEPÖÖRDE TOETUSED

Varustuskindluse investeeringute
toetusmeede
20 mln €

Vesiniku terviktehnoloogiate
kasutuselevõtu edendamine
50 mln €

Tööstusettevõtete ressursitõhusate
rohetehnoloogiate edendamine
24 mln €

Tootmisettevõtete ärimudeli muutus
9 mln €

Roheoskused ettevõtete
rohepöörde toetamiseks
15 mln €

Rohefondi loomine
100 mln €

Bioressursside väärimine
28,8 mln €

Rohetehnoloogiate arendusprogrammid
8,4 mln € (avatud taotlusvoor + 5 kiirendit)

ENERGEETIKA, ENERGIATÕHUSUS, SÄÄSTLIK TRANSPORT

Tallinna Vanasadama trammiliin 36,5 mln €

Rail Baltic viaduktid 31 mln €

Kergliiklusteed 5 mln €

Korterelamute ja väikeelamute
rekonstrueerimine 75,9 mln €

Elektrivõrgu tugevdamise programm 36,2 mln €

Taastuvelektri tootmise ergutamine tööstusaladel 9,1 mln €

Energia salvestuse pilootprogramm 9,6 mln €

Avamere tuuleparkide arendamine 66,8 mln €

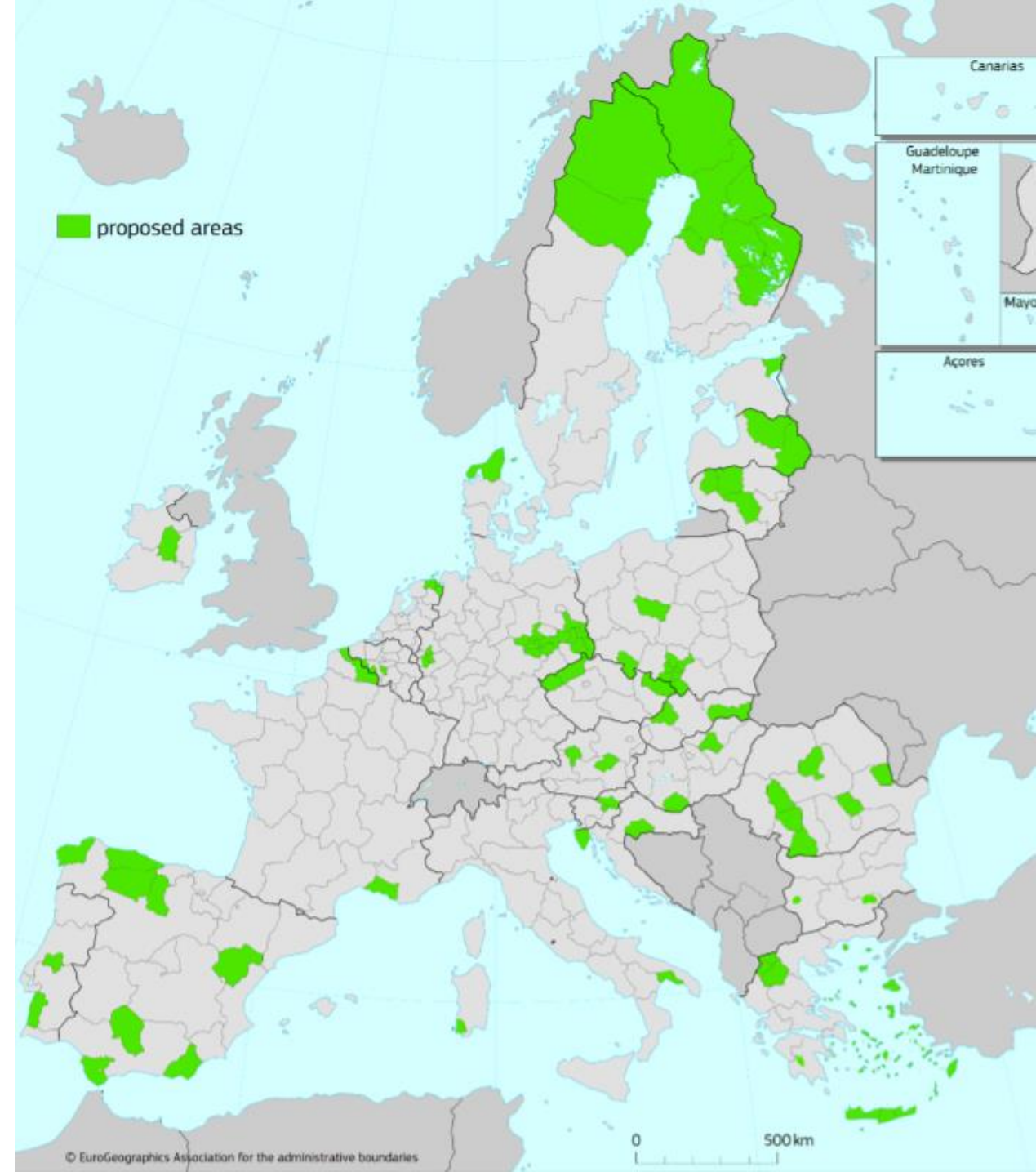
Õiglase ülemineku fond

2020. a loodud EL fondi eesmärk:

„toetada majandust, tööhõivet, inimesi ja keskkonda nendes piirkondades, mida ootavad ees olulised sotsiaal-majanduslikud väljakutsed seoses Euroopa Liidu 2030 energia- ja kliimaeesmärkide ja 2050 kliimanetraalsuse saavutamisega.“

Sihtpiirkonnaks Eestis on põlevkivitööstuse tõttu Ida-Virumaa. ÕÜF maht on **~340 mln eurot + TA.**

Fond on osa laiemast „õiglase ülemineku mehhanismist“, mis koosneb kolmest sambast: õiglase ülemineku fond (ÕÜF), laenuinstrument InvestEU all ning avaliku sektori laenu- ja toetuskeem.

Õiglase Ülemineku Fondi toetatavad valdkonnad

- Sihtpiirkonna **majanduse mitmekesistamine ning uute töökohtade loomine** läbi tootlike investeeringute toetamise, investeeringute teadusarendusse ja innovatsiooni, inkubatsiooni ja täiendavate nõustamisteenuste pakkumise, jne.
- Töötajate **oskuste täiendamine ja ümberõpe**.
- **Lisaks**, võimalik on toetada teatud tegevusi hariduse ja sotsiaalse kaasatuse valdkonnas ning investeeringuid horisontaalsetes teemades: digitaliseerimine, taastuvenergia, energiatõhusus, ringmajandus, saastunud alade puhastamine, jne.
- **Fookuses on VKEd**. Suurettevõtete toetamine ja KHG heite vähendamine ettevõtetes on toetatavad, kui need on vajalikud ÕÜ kava rakendamiseks. Vajalik on eraldi põhjendus.
- **Välistused:**
  - *fossiilkütustega seotud tegevused (tootmine, töötlemine, ladustamine, levitamine, põletamine);*
  - *tuumajaamadega seotud investeeringud;*
  - *raskustes ettevõtete toetamine (v.a kui riigiabi reeglid seda lubavad);*
  - *tubakatööstuse toetamine.*

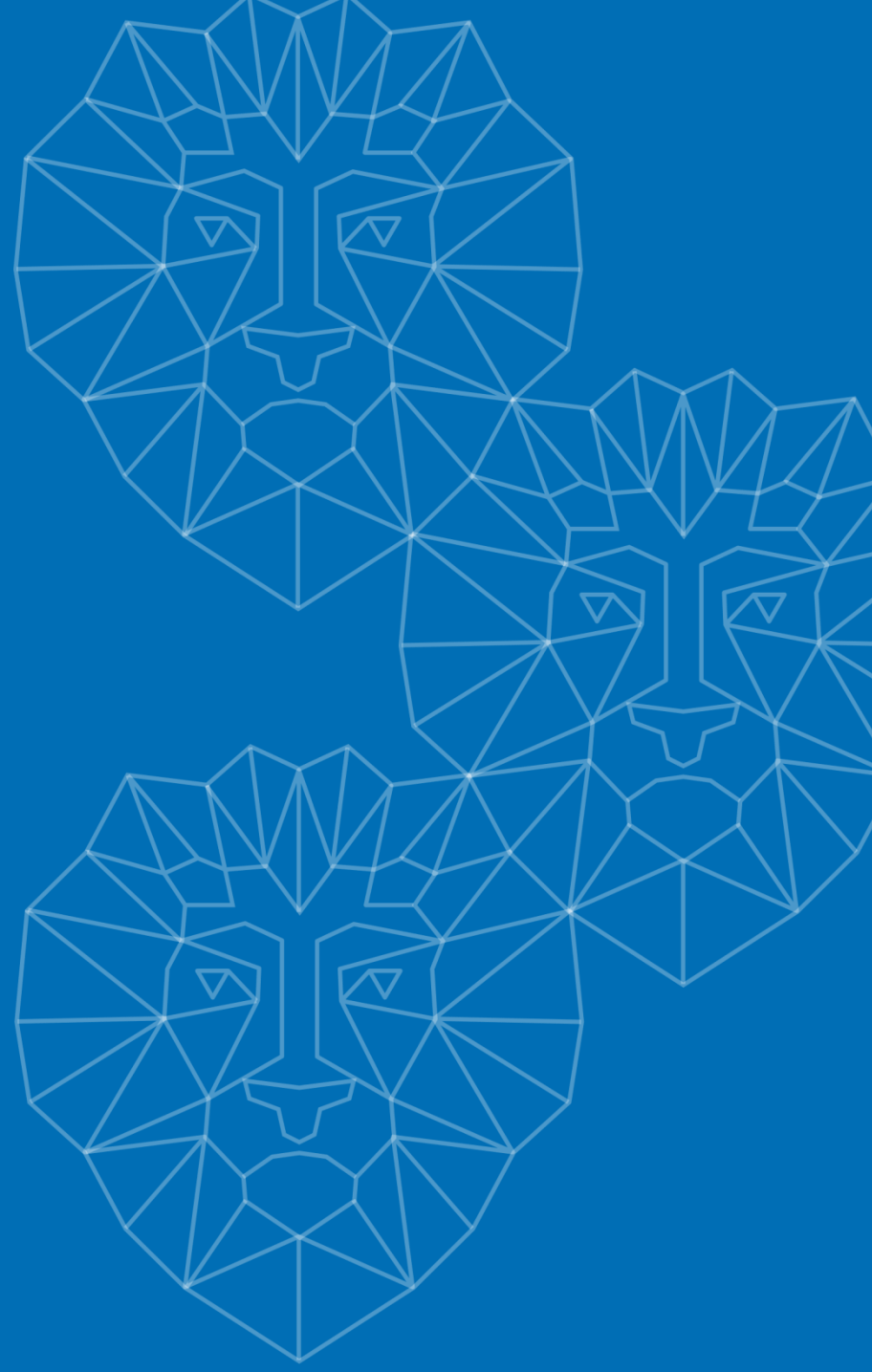
ÕÜF ettevõtlusmeetmed

Meetme nimi	Eesmärk ja sihtgrupp	Abikõlblikud tegevused	Toetusmäär
1. Ida-Viru ettevõtluse investeringute toetus <i>„Suurinvesteeringu meede“; 153 mln €</i>	Eesmärgiks on mitmekesistada piirkonna majandust, toetades ettevõtete uusi suuremahulisi tootlikke investeringuid. Meede on kättesaadav nii VKEdele, kui suurettevõtetele. Jooksev taotlemine.	Põhivarainvesteeringud uute toodete tootmiseks või üksuste rajamiseks; seonduvad TA tegevused, töötajate koolitamine ja võrkudega liitumine, projekteerimiskulud.	Toetusmäär: 25% - 80%, sõltuvalt mitmest parameetrist. Toetussummad: 0,5 – 20,6 mln €.
2. Ida-Viru ettevõtluse teadmismahukuse kasvatamise toetus <i>„TA meede“; 25 mln €</i>	Tõsta Ida-Virumaa ettevõtete teadmismahukust, et arendada Ida-Virumaal alternatiivina põlevkivienergeetikale kõrge lisandväärtusega tooteid ja teenuseid ning luua sellega seotud uusi töökohti. Meede on kättesaadav nii VKEdele, kui suurettevõtetele. Jooksev taotlemine.	Teostatavusuuringud, rakendusuuringud, tootearendus, IO esmakaitse, piloottaristu rajamine (kaks eraldi vooru TA-tegevuste ja pilootide jaoks).	Toetusmäär: 25% - 80%, sõltuvalt tegevusest ja ettevõtte suurusest. Toetussummad: 0,1 - 5 mln €.
3. Väikeettevõtluse toetus <i>„VKE meede“; 15 mln €</i>	Toetatakse alginvesteeringu elluviimist, uue toote tootmist või teenuse pakkumist, tootmisvõimsuse suurendamist või tootmisprotsessi ümberkorraldamist. Meede on kättesaadav vaid VKEdele. Jooksev taotlemine.	Põhivarainvesteeringud, tootearendus ja IO esmakaitse taotlemine, ettevõtja toote või teenusega seotud protsesside arendus.	Toetusmäär: 35% - 80%. Toetussummad: 30 - 500 000 €.

- Kliimapanusega toetusi ja investeeringuid 2021-2027 on EL Eesti kavandatud ÜKP fondide ja taastekava peale kokku ca 2,4 mld €, sellest arvestatava osa sihtrühmaks ettevõtjad
- Kliimapanusega meetmeid on ka EL ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavas ja merendus- kalandus-vesiviljelusfondi kavas, samuti CO2 kauplemistulust toetatavates meetmet
- **NB: taotlemisvõimalused EL kesksetest vahenditest** – sõltuvad taotlemisedukusest (ega sõltu Eestiga seotud kavade EL vahendite mahust)

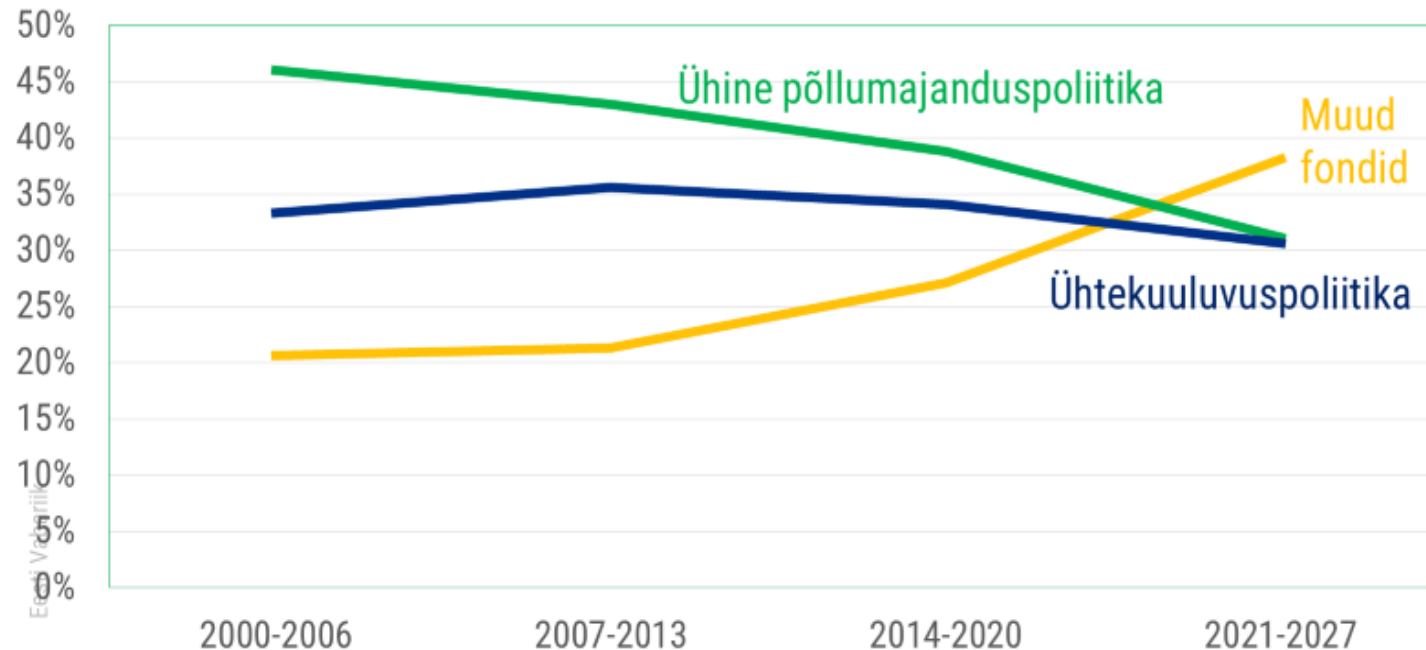
Tulemas

2028+ EL eelarveperioodi vahendid

- Ühtekuuluvuspoliitika toetused riigi jõukuse kasvades vähenevad
- EL kesksete („muude„) fondide olulisus kasvab – võimalus Eesti projektidele taotleda-saada rahastust (*sõltumata Eestiga seotud fondide mahust*)
- Tõenäoliselt jätkatakse EL üleste finantsinstrumentide kaudu käenduste andmist
- ELi ühisest rahastamisest peab tulema lisaväärtus

„Muude fondide“ osakaal on kasvanud

Aitäh!

Mari Lahtmets
mari.lahtmets@fin.ee

